

„Spravodlivosť a právo“

Každý príbeh má začiatok a musí mať aj koniec - ten je treba vždy, ukončí príbeh a rozhodne o tom, aký pocit v človeku zanechá. Najlepším pocitom je spokojnosť a úľava ak dobro zvíťazí nad zlom, spravodlivosť je naplnená a ten, kto dobre konal bude hrdinom a vyslúži si uznanie a ten, kto robil zlo bude opovrhnutý a potrestaný.

Toho kto pomáhal iným, zastal sa slabšieho aj za cenu vlastného života si budeme vážiť a oslavovať ho - lebo riskovať vlastný život s cieľom pomôcť inému je veru vysoká cnosť a tú treba vyzdvihnúť a šíriť medzi ľuďmi a na toho, kto myslel iba na svoj prospech a ubližoval inému bude každý ukazovať prstom, lebo veru robiť zle iným sa nemá a taký, čo tak robí si zaslúži nielen verejnú hanbu ale aj trest.

Ľudia žijú svoje životy, rozprávajú si príbehy- tie rozprávkové aj tie, ktoré si sami odžili a koniec kde dobro zvíťazí nad zlom a spravodlivosti sa dostane zadosť prináša ľuďom prirodzený pocit uspokojenia a presvedčenia, že tak je to správne, tak to má byť. A príbehy s takýmto koncom sa rozprávajú odjakživa, jeden druhému, druhý tretiemu, z generácie na generáciu.

Každé obdobie v histórii ľudstva má múdrych a cnostných ľudí – mysliteľov, umelcov, vedcov, vládcov -ľudí, ktorí sú pre svoj pevný morálny život a múdrosť uznávaní, ktorých slová a myšlienky nesú odkaz taký silný, že aj stáročia, ktoré odvtedy ubehli ich neodvliekli do zabudnutia, práve naopak naberajú na významnosti v pohnutých časoch a aj po mnohých rokoch platia rovnako ako v čase, keď sa zrodili.

Sú to ľudia, ktorí to o čom sa v príbehoch rozpráva pomenovali, vysvetlili a v prípade panovníkov, vládcov či štátnikov umožnili tieto cnostné princípy v živote chrániť a trvať na tom, aby sa dodržiavali a aby príbehy mali pekné konce. Lebo na týchto princípoch život stojí a je jedno či je to život v rodine, priateľstve alebo v spoločnosti - SLOBODA, PRAVDA, ROVNOSŤ, SPRAVODLIVOSŤ A ICH OCHRANA.

Marcus Tullius Cicero, rímsky štátnik a rečník vyjadril nádhernú myšlienku, a to, že: „ Spravodlivosť: už táto jedna cnosť je totiž paňou a kráľovnou všetkých cností“.

Marcus Aurelius, rímsky cisár a filozof sa v neskoršej dobe k spravodlivosti a pravde vyjadril jednoznačne: „ Len jedna vec je cenná na svete: aby človek strávil život v pravde a spravodlivosti“.

Základným princípom spravodlivosti podľa Tomáša Akvinského je priznať každému, čo mu patrí (suum cuique tribuere).

V našej histórii, či už celosvetovej alebo národnej sa našlo veľa takých bojovníkov, ktorí týmto princípom zasvätili svoj život a mnohí ho aj za ne položili - to sú skutoční hrdinovia našich príbehov, to sú tí, ktorým môžeme byť vďační za život v demokracii a za základný pilier v ňom- bibliu týchto cností – našu Ústavu, najvyšší zákon nášho štátu. Normu, ktorá základné ľudské práva a slobody, ktoré stoja na spomínaných princípoch presne definuje, logicky usporadúva a zrozumiteľne vysvetľuje nám všetkým.

Spravodlivosť je jeden zo základných princípov, ktorý ústava chráni. So spravodlivosťou súvisí rovnosť- jedna bez druhej nemôže byť, kde totiž nie je rovnosť nie je ani spravodlivosť a bez spravodlivosti nie je rovnosti. Kým ústava určuje čo je hodné ochrany a čo sa musí rešpektovať a chrániť, jej vykonávatelia – sudcovia sú tí, ktorí sú poverení a povinní ochranu poskytovať.

To čo dnes považujeme za samozrejmosť a súčasť nášho každodenného života, a to, že žijeme v slobode postavenej na pilieroch právneho štátu, s prirodzeným, zákonom a štátom chráneným nárokom na spravodlivosť bolo ťažko vybojované, mnohými tragédiami sprevádzané, prinesené ľuďmi, ktorí v živote založenom na spravodlivosti a rovnosti všetkých pred zákonom videli tej najväčší zmysel.

Sudcovia ako dnešní bojovníci za spravodlivosť, ktorí dbajú na to, aby základné práva a ľudské slobody v ústave definované neboli len slovom na peknom papieri už nedržia zbrane, nemusia sa obávať, že ich boj za spravodlivosť a za to, že spravodlivosť vykonávajú postihne trest alebo smrť.

Spravodlivosť, ktorú sudcovia vykonávajú, právo, ktoré im k tomu pomáha píše záver každého príbehu, začiatok ktorého sa k nim dostane, a každý taký príbeh bude ten, ktorý hovoríme jeden druhému, druhý tretiemu a ten, ktorý sa posúva z generácie na generáciu.

Každé rozhodnutie v sebe nesie dôsledky, čím viac sa rozhodnutie týka a ovplyvňuje život človeka a jeho základných práv a slobôd tým zodpovednejšie sa k nemu musí pristupovať. Každému takému rozhodnutiu slúži nástroj- právo, s ktorým treba spravodlivo nakladať a na základe neho aj spravodlivo rozhodnúť.

Nielen história je významná v tom čo so sebou priniesla, v akom zriadení žijeme, a ako slobodne môžeme naše životy prežívať. Súčasnosť je najdôležitejšia, lebo v nej sa veci môžu aj zmeniť tak k horšiemu ako aj k lepšiu, vždy s priamym následkom na konkrétne ľudské životy a v konečnom dôsledku aj na celú spoločnosť.

Patrím k mladej generácii, ktorá už z len rozprávania starých rodičov a rodičov počuje o živote, keď spravodlivosť a právo mali iný význam ako dnes, keď to čo sa za spravodlivosť považovalo malo s jej skutočnou podstatou málo spoločné. Preto je treba, aby aj táto doba mala množstvo cnostných a múdrych štátnikov, politikov, novinárov ale predovšetkým sudcov, ktorí nielen slovami, ale aj svojimi životmi, svojimi rozhodnutiami boli morálnymi autoritami pre nás, pre tú generáciu, ktorá bude ďalej so zanechanými odkazmi pokračovať.

Pomenovať spravodlivosť, právo, pravdu, rovnosť ale nestačí, je treba si ich ctíť a chrániť, trvať na tom, aby neboli len vznešenými slovami, ale aby boli súčasťou aj našich životov- tých skutočných, dennodenných, pretože pred koncom každého príbehu je jeho začiatok a k tomu, aby začal pekne a pekne pokračoval je treba si spravodlivosť a pravdu v prvom rade nájsť u seba samého - hrdinom predsa môže každý jeden z nás.

Hana H.